

Etiknämndens beslut 2013:2

Stockholm 2013-11-27

ÄRENDET

Ett företag i tillverkningsindustrin planerar att bjuda in befintliga kunder och potentiella nya kunder till visning av företagets fabrik i Tyskland. Företaget, kunderna och de potentiella kunderna tillhör alla den privata sektorn. Företaget planerar att stå för samtliga kostnader i samband med besöket, som ska sträcka sig över två dagar.

Företaget ställer frågan till Etiknämnden om det är förenligt med Näringslivskoden att bjuda in befintliga och potentiella nya kunder till visning av företagets fabrik i Tyskland och att företaget står för samtliga kostnader i samband med besöket (dvs. kostnad för resa, mat och hotell). Det anges att syftet med resan är att få imponerade kunder som känner extra tillit och trygghet till företaget efter besöket.

Etiknämnden grundar sin bedömning på den information som företaget lämnat i framställningen till nämnden och på den kompletterande information som Etiknämnden inhämtat från företaget.

ÖVERVÄGANDEN

Vad nämnden har att ta ställning till är om det är fråga om tillåtna förmåner enligt punkten B 7 i Näringslivskoden. Enligt den punkten får företag lämna, utlova eller erbjuda en förmån till anställda i ett annat företag om a) det sker öppet, b) förmånen är måttfull och c) förmånen inte heller i övrigt är sådan att den typiskt sett kan anses vara beteendepåverkande för den anställdes eller uppdragstagarens sätt att fullgöra sina arbetsuppgifter eller uppdrag. Ett handlande är enligt Näringslivskoden beteendepåverkande om det typiskt sett påverkar beslut eller sättet att fullgöra arbetsuppgifter.

Öppenhet

Kravet på öppenhet innebär att en förmån normalt ska riktas direkt till det andra företaget, vara eller antas vara godkänt av det företaget, eller vara förenlig med det företagens etablerade policy i fråga om förmåner.

I det aktuella fallet skickas inbjudan direkt till teknisk chef, alternativt konstruktionschef, som får avgöra om någon ska resa och i så fall vem som ska göra det. Kravet på öppenhet är därmed uppfyllt.

Måttfullhet

Kravet på måttfullhet innebär att förmånen typiskt sett inte får framstå som beteendepåverkande för mottagaren. Förmånens ekonomiska eller personliga värde ska ställas i relation till den anställdes integritetskänslighet och personliga påverkbarhet, varvid faktorer som befattning, arbetsuppgifter, ålder och erfarenhet kan utgöra en del av den helhetsbedömning som ska göras. Vad som är måttfullt

eller inte måttfullt är alltså beroende av såväl givaren som mottagaren. Det är vidare beroende av företag och bransch. Lokala seder och bruk får också beaktas vid bedömningen av vad som är måttfullt.

Om flera förmåner erbjuds till en och samma anställd eller uppdragstagare ska dessa förmåner bedömas i ett sammanhang. En förmån som i sig är måttfull är alltså inte måttfull om den tillsammans med andra förmåner riktade till samma mottagare typiskt sett framstår som beteendepåverkande för mottagaren.

Det inbjudande företaget beskriver själva syftet med resan som en möjlighet att påverka deltagarna till att få en positiv syn på företaget och den fabrik som ska besökas.

Förmånens utformning framgår av en agenda som nämnden har haft tillgång till. Samtliga inbjudna flygs till Köpenhamn på morgonen dag 1, varpå de gemensamt flyger vidare till Tyskland. Efter ankomsten går en gemensam transport till fabriken, där det serveras bricklunch i fabriken matsal, följt av fabriksvisning hela eftermiddagen. På kvällen bjuds på 3 rätters middag till ett belopp om max 500 kronor per person och övernattning på hotell i närheten av fabriken. Dag 2 serveras frukost på hotellet, varpå transport går till fabriken där visningen fortsätter fram till lunch. Fabriksvisningen avslutas med bricklunch i fabriken matsal, följt av transfer och flygresor tillbaka i direkt anslutning till avslutad visning.

Den totala kostnaden för resan varierar enligt företaget mellan 5 000 och 10 000 kronor per person, beroende på kostnaden för flygbiljetter.

Etiknämnden konstaterar att besöket i Tyskland är inriktat uteslutande på visning av företagets fabrik och att programmet för resan inte ger utrymme för några andra inslag. Besöket har alltså ett renodlat professionellt innehåll. Kostnaden för resan framstår i sig som hög men den måste sättas i relation till syftet med resan. Företaget vill visa sin fabrik för nuvarande och potentiella kunder. Detta är ett legitimt syfte och de inbjudna företagen bestämmer om de ska låta sina anställda delta. Kostnaden är då godtagbar, eftersom fabriken inte kan visas någon annanstans än i Tyskland och kostnaden är så stor som den behöver vara för att resan ska gå att genomföra.

Enligt nämndens mening uppfyller förmånen Näringslivskodens krav på måttfullhet. Samtidigt är nämnden medveten om att vissa företag och branscher har en strängare syn på förmåner av detta slag. Det är därför nödvändigt att en inbjudan – så som har skett i detta fall – riktas till företagets ledning, som då får möjlighet att bedöma om evenemanget är förenligt med företagets eller branschens egen policy.

Evenemang

Enligt Näringslivskoden ska vid bedömningen av om ett evenemang (event) riktat till en viss krets av personer är tillåtet eller inte punkterna B 7 a-c inledningsvis beaktas. Generellt sett är det mindre risk för att erbjudandet ska betraktas som otillbörligt om det riktas till ett flertal personer än om erbjudandet riktas till en begränsad krets. Är parterna i affärsförhandlingar, alternativt befinner sig inför sådana bör man vara mer återhållsam med sådana evenemang. Ett evenemang som riktar sig till en större krets av personer, som är av nytta i tjänsten för den som deltar i evenemanget och i övrigt inte är extravagant är i normalfallet tillåtet.

Erbjudandet riktar sig, utifrån den beskrivning som har givits, till befintliga och potentiella kunder och ställs direkt till ansvariga i verksamheten. I ärendet har företaget uppgivit att minst 15–20 personer som tackar ja är målet för att resan ska genomföras. Det uppges också att de inbjudna personerna får inblick i och utbildning av produkter och även av maskinbygge generellt.

Nämndens bedömning är att fabriksbesöket är ett evenemang som riktar sig till en större krets av personer, att det är av nytta för dem i tjänsten och inte i övrigt utifrån den beskrivning som lämnats kan ses som extravagant. Några avtalsförhandlingar synes inte vara aktuella.

Sammanfattande bedömning

Fabriksbesöket har ett professionellt innehåll av renodlad verksamhetsrelevans med en transparent agenda. Boende, lunch och middag får, utifrån den beskrivning som lämnats, ses som måttfulla. Att visa verksamheten måste i sig vara med avsikt att påverka deltagarna positivt. Vid en samlad bedömning kan det i detta fall inte anses vara fråga om en otillåten beteendepåverkan.

Nämnden vill betona att det är varje företag som beslutar om det är förenligt med företagets policy att delta vid fabriksvisningen. Nämnden har endast att ta ställning till om ett agerande är förenligt med Näringslivskoden.

ETIKNÄMNDENS BESLUT

Erbjudandet om fabriksbesöket är, i den utformning det beskrivits för nämnden, förenligt med Näringslivskoden.

I behandling av detta ärende har deltagit ledamöterna; Severin Blomstrand (ordförande), Carl-Olof Blomqvist, Michaël Koch, Lisbeth Kohls, Jan Persson, Åke Rådberg, Ulf Wallin, Helén Waxberg, Anders Wiger.

Föredragande; Helena Sundén.

Sekreterare; Elin Fockström Haubitz.

På Etiknämndens vägnar

Severin Blomstrand

Helena Sundén